

แนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคง
ตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนา
และป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย*

THE DEVELOPMENT WAY FOR PERFORMANCE ON THE ROLE AND
DUTY FOR ENHANCING OF BORDER STABILITY OF VILLAGE
COMMITTEE FOR VOLUNTEER DEVELOPMENT AND SELF
PROTECTION

ไวยภาพ ศรีหรั่ง

Vaiyapat sriring,

ธนภุต ทูริสุทธิ์

Thanakrit Turisuth

สังคม ศุภรัตน์กุล

Sangkom Suparattanukul

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UdonThaniRajabhat University, Thailand.

E-mail: bussakorn.su@udru.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภัยคุกคามที่เป็นผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดน และปัญหาการปฏิบัติงานเสริมความมั่นคงชายแดน 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดน 3) ประเมินผลแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดน แบ่งเป็น 3 ระยะ

ผลการวิจัยพบว่า ภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน จังหวัดหนองคาย ได้แก่ ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมือง การค้ามนุษย์, การลักลอบสินค้าหนีภาษี การค้าสัตว์สินค้าเกษตรข้ามแดน, การโจรกรรม อาชญากรรมข้ามชาติ และการตัดไม้ทำลายป่า สำหรับ

---

* Received 31 January 2019; Revised 1 April 2019; Accepted 1 April 2019.

ปัญหาการปฏิบัติงานมี 3 ด้าน ประกอบด้วย งานรักษาความปลอดภัย งานพัฒนาและบริการ และงานการบริหารหมู่บ้าน ส่วนผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงมี 3 แนวทาง ผลการประเมินแนวทางผ่านเกณฑ์

คำสำคัญ : ความมั่นคงตามแนวชายแดน, แนวทางการพัฒนา, คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

Abstract

The objectives of this research were to 1) the treats affecting border security and the practice to enhance security along the border 2) To examine the way to develop for the role in performance in stability along the border 3) the evaluate the development feedback on the role in performance in stability along the border for three periods.

The findings found that the treat for border stability Nong Khai probince i.e. drug, oversea labor, illegal immigrants, human trafficking, smuggling, illegal import/export of animals, agricultural product and trans-national crime. The problem in work performance for three jobs i.e. security, development and service, village administration. The result in examine to develop the role for work performance in stability for three ways. The results of all assessment passed the criteria.

Keyword: Security along the border, the development guidelines, The Village Committee for Volunteer Development and Self-Defense,

บทนำ

สถานการณ์ความมั่นคงของประเทศไทยในอนาคตมีแนวโน้มต้องเผชิญกับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงด้านความมั่นคงใหม่ ทั้งภายในประเทศและระดับโลก ความมั่นคงในมิติใหม่มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นความมั่นคงแบบเบ็ดเสร็จมีขอบเขตกว้างขวางและซับซ้อน มี

ลักษณะข้ามชาติเคลื่อนตัวเร็วและมีความรุนแรงสูง ครอบคลุมในทุกระดับพื้นที่ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการขยายตัวของการค้าการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ความมั่นคงของมนุษย์ ยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีตัวแปรหลากหลาย มีขอบเขตกว้างขวางและข้ามชาติ (ทัศนีย์ โรจน์ศรีเสถียร และจิตติพงษ์ นิยมเสน, 2550) ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของประชาชนและทุกภาคส่วนในชาติให้พร้อมเผชิญสถานการณ์ปัญหาและภัยที่อาจเกิดขึ้น สามารถบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

จังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดชายแดนที่มีพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีแม่น้ำโขงเป็นพรมแดนกัน มีความยาว 210.60 กิโลเมตร สถานการณ์ชายแดนไทย - ลาว เฉพาะพื้นที่จังหวัดหนองคาย ที่มีเป้าหมายครอบคลุม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอสังคม อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอโพนพิสัย และอำเภอรัตนวาปี มีประเด็นปัญหาสำคัญที่เป็นผลกระทบต่อความมั่นคงคล้ายคลึงกับพื้นที่ชายแดนส่วนอื่นของประเทศไทย คือ ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว, การลักลอบสิ่งผิดกฎหมาย, เส้นเขตแดน, บุคคลสองสัญชาติ, การบุกรุกทำลายป่าและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และผู้มีอิทธิพล ปัญหาดังกล่าวเป็นภัยคุกคาม ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ การบริหารการปกครองและสังคมโดยรวม

การดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดนจังหวัดหนองคาย เป็นหน้าที่กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดหนองคาย ได้ดำเนินงานตามโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองแห่งชาติ (อพป.) ด้วยการจัดให้มีการฝึกจัดตั้งหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในทุกอำเภอ โดยเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่อยู่ติดชายแดน 123 หมู่บ้าน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองขึ้นมาบริหารจัดการดูแลเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงชายแดนในห้วงเวลาต่อไป ถ้าสามารถพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองให้เป็นองค์กรช่วยเหลือในการป้องกันภัยคุกคาม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ก็จะเป็นทางเลือกสำหรับการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภัยคุกคามที่เป็นผลกระทบต่อความมั่นคงชายแดน และปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อประเมินผลแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขอบเขตเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน และปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน ดังนี้ 1) ภัยคุกคามความมั่นคงในด้านพื้นที่ 2) ภัยคุกคามความมั่นคงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3) ภัยคุกคามความมั่นคงชายแดนรูปแบบใหม่ กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในอำเภอท่าบ่อ รวม 15 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในงานหลักสำคัญของโครงการ อาสาพัฒนาและป้องกันตนเองแห่งชาติ 3 งาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองในอำเภอที่อยู่ติดชายแดนไทย - ลาว รวม 6 อำเภอ จำนวน 3,444 คน กลุ่มตัวอย่าง 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 การกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจังหวัดหนองคาย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ใช้การจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 3 การประเมินผลแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ก่อนนำไปปฏิบัติจริง กลุ่มเป้าหมาย ผู้เชี่ยวชาญ 15 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ขั้นตอนที่ 2 การประเมินผลการปฏิบัติจริงตามแนวทางการพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองตามแนวชายแดน 84 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบประเมินผลการปฏิบัติจริงตามแนวทางการพัฒนาแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้เกณฑ์การประเมินผล ที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.50) ในระดับมากขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดนและปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. จังหวัดหนองคาย

1.1 ภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน ที่เป็นภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ได้แก่ การปะทะกันด้วยกองกำลังทหารขนาดใหญ่ตามแนวชายแดน ปัจจุบันแม้จะยังคงอยู่และอาจเกิดขึ้นได้ แต่ในระยะเวลานี้ใกล้ไม่มีสถานการณ์หรือสิ่งบอกเหตุที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงจนถึงขั้นต้องใช้กองกำลังทหารต่อกัน ส่วนภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน แท้จริงในปัจจุบัน คือ ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ได้แก่ ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมืองและการค้ามนุษย์, การโจรกรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ, การลักลอบสินค้าหนีภาษี

การค้ำสัตัวและสินค้ำเกษตรข้ามแดน และการตัดไม้ทำลายป่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

1.2.1 การปฏิบัติงานรักษาปลอดภัย หมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่าด้านยาเสพติด มี 3 ปัญหา คือ 1) การจัดชุดตรวจในพื้นที่หมู่บ้าน 2) การตั้งเครือข่ายข่าวสารร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านข้างเคียง 3) การตั้งเครือข่ายการข่าวร่วมกับผู้นำหมู่บ้านหรือหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน, ด้านแรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมือง และการค้ำมนุษย์ ปัญหาคือ การตั้งเครือข่ายการข่าวร่วมกับผู้นำหมู่บ้านหรือหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้าน, ด้านการก่อกองร้ายโจรกรรมและอาชญากรรมข้ามชาติปัญหา คือ การจัดชุดตรวจในพื้นที่หมู่บ้าน, ด้านการลักลอบสินค้ำหนีภาษี การค้ำสัตัว และสินค้ำเกษตรข้ามแดน ปัญหาคือ การจัดชุดตรวจในพื้นที่หมู่บ้าน, ด้านการตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาคือ การตั้งเครือข่ายข่าวสารร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านข้างเคียง, ด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มพลังมวลชน และการชุมนุมเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน ปัญหาคือ การจัดชุดเฝ้าระวังปัญหาในหมู่บ้าน และด้านอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ และโรคระบาด ปัญหาคือ การตั้งเครือข่ายข่าวสารร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านข้างเคียง

1.2.2 การปฏิบัติงานพัฒนาและบริการ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่า ด้านยาเสพติด มี 2 ปัญหา คือ 1) การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับคนในหมู่บ้าน 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมเด็ก เยาวชน ในหมู่บ้าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์, ด้านแรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมือง และการค้ำมนุษย์ ปัญหาคือ การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับคนในหมู่บ้าน, ด้านการก่อกองร้าย โจรกรรม และอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาคือ การร่วมกับคนในหมู่บ้านจัดกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่เสี่ยง, ด้านการลักลอบสินค้ำหนีภาษี การค้ำสัตัว และสินค้ำเกษตรข้ามแดน ปัญหาคือ การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับคนในหมู่บ้าน, ด้านการตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาคือ การส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่, ด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มพลังมวลชน และการชุมนุมเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน มี 2 ปัญหา คือ 1) การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการ

ปกครองให้คนในหมู่บ้านได้รับรู้ 2) การส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านใช้เวทีประชาคมเป็นเวทีแสดงออกถึงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน, ด้านอุปถัมภ์ ภัยธรรมชาติและโรคระบาด ปัญหาคือ การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้กับคนในหมู่บ้าน

1.2.3 การปฏิบัติงานบริหารหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่าด้านยาเสพติด มี 4 ปัญหาคือ 1) การจัดทำแผนป้องกันโดยใช้กระบวนการประชาคมให้คนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วม 2) การจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน 3) การส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านแบ่งเป็นคุ้มเพื่อให้ดูแลปัญหาร่วมกัน 4) การรายงานผลการปฏิบัติการแก้ไขปัญหให้กับส่วนราชการได้รับทราบ, ด้านแรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ ปัญหาคือ การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันให้กับส่วนราชการได้รับทราบ, ด้านการก่อการร้าย โจรกรรม และอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาคือ การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันให้กับส่วนราชการได้รับทราบ, ด้านการลักลอบสินค้าหนีภาษี การค้าสัตว์ และสินค้าเกษตรข้ามแดน ปัญหาคือ การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันให้กับส่วนราชการได้รับทราบ, ด้านการตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาคือ การประสานการปฏิบัติตามแผนป้องกันร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง, ด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มพลังมวลชน และการชุมนุมเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน ปัญหาคือ การจัดทำแผนป้องกันโดยใช้กระบวนการประชาคมให้คนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วม และด้านอุปถัมภ์ ภัยธรรมชาติและโรคระบาด ปัญหาคือ การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันให้กับส่วนราชการได้รับทราบ

2. ผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจังหวัดหนองคาย มี 3 แนวทางหลัก คือ แนวทางที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง แนวทางที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง แนวทางที่ 3 การพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง แนวทางการพัฒนาทั้ง 3 แนวทาง มีโครงสร้างองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน

3. ผลการประเมินผลแนวทางการพัฒนาฯ

3.1 การประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ก่อนนำไปปฏิบัติจริง พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.13, $\bar{X}$ = 4.04) ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในระดับมาก

3.2 การประเมินผลการปฏิบัติจริง แนวทางที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่าการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ภาพรวม ($\bar{X}$ = 3.77) อยู่ในระดับมาก แนวทางที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่าการพัฒนาและบริการหมู่บ้าน โดยภาพรวม ($\bar{X}$ = 3.58) อยู่ในระดับมาก แนวทางที่ 3 การพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่า รวม ($\bar{X}$ = 3.98) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน และปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จังหวัดหนองคาย

1.1 ภัยคุกคามต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน จังหวัดหนองคาย พบว่า ภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งในด้านพื้นที่และประชาชนที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันโดยแท้จริง คือ ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ที่สำคัญได้แก่ ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมือง การค้ามนุษย์, การลักลอบสินค้าหนีภาษีและสินค้าเกษตรข้ามแดน การตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ยังคงมีอยู่ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ ที่มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานจังหวัดหนองคาย (สำนักงานจังหวัดหนองคาย, 2557) ที่ได้ศึกษาไว้ใน แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี พ.ศ. 2557 - 2560 ของจังหวัด และสอดคล้องกับสำนักนโยบายและแผนความมั่นคง (สำนักนโยบายและแผนความมั่นคง, 2556) ที่ศึกษาไว้ใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) ไว้ว่า มีหลายปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

ขึ้นอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อมิติความมั่นคง เรื่องเขตแดนและมิติการพัฒนาเรื่องระบบนิเวศน์

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง การปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองของคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเองตามแนวชายแดน โดยภาพรวม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้ง 7 ด้าน เป็นปัญหาในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) ที่มีเป้าหมายการดำเนินการในภาพรวม ต้องการให้หมู่บ้านได้รับการจัดระบบที่มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นและมีระบบประสานเครือข่ายในพื้นที่ให้สามารถสนับสนุนภาครัฐ ในการรักษาความมั่นคงของประเทศ

การปฏิบัติงานพัฒนาและบริการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ของคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ตามแนวชายแดน โดยภาพรวม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้ง 7 ด้าน เป็นปัญหาในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก ไม่สอดคล้องเป็นการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) ที่มีเป้าหมายการดำเนินการในภาพรวม ให้หมู่บ้าน มีศักยภาพและภูมิคุ้มกันปัญหา และสามารถพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน โดยร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ และสามารถลดเงื่อนไขปัญหา และมีความพร้อมในการเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง

การปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองตามแนวชายแดน โดยภาพรวม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ทั้ง 7 ด้าน เป็นปัญหาในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) ที่มีเป้าหมายการดำเนินการในภาพรวม ให้ประชาชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงในพื้นที่ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของคนและชุมชน รวมทั้งมีเครือข่ายประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในพื้นที่ มีศักยภาพและ

ภูมิคุ้มกัน โดยร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างความมั่นคงและสามารถลดเงื่อนไขปัญหา มีความพร้อมในการเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง

2. ผลการกำหนดแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ (พ.ศ. 2556 - 2560) ดังนี้

แนวทางที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองประกอบด้วย แนวทางการพัฒนา 7 ด้าน 9 ปัญหาย่อย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ในเรื่องการจัดทำแผนการป้องกันให้ครอบคลุมสอดคล้องกับแผนป้องกันประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การจัดและพัฒนาให้มีระบบการแจ้งเตือนและระบบเฝ้าตรวจ ในลักษณะเครือข่าย (Network) ไม่ให้เกิดปัญหาความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนารฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ในเรื่องการพัฒนาและจัดทำข้อมูลระบบฐานข้อมูลด้านการข่าว เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information Sharing) ที่นำไปสู่การแจ้งเตือนได้ทันเหตุการณ์ ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดี และประสานความร่วมมือในระดับพื้นที่กับผู้นำชุมชนและหน่วยงานของประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ตรงข้ามกัน

แนวทางที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการ (พบก.) หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ประกอบด้วย การพัฒนา 7 ด้าน 9 ปัญหาย่อย สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ในเรื่องการเสริมสร้างให้คน ชุมชน มีจิตสำนึกด้านความมั่นคงบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี ในเรื่องของการส่งเสริมการจัดเวทีประชาคมในระดับชุมชน หมู่บ้าน เพื่อนำมิติด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชน/ท้องถิ่น มาเป็นแนวทางหลักเสริมสร้างความมั่นคงให้สอดคล้องกับสถานการณ์และภัยคุกคามความมั่นคงในระดับพื้นที่

แนวทางที่ 3 การพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (กบม.) ประกอบด้วย การพัฒนา 7 ด้าน 10 ปัญหาย่อย สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ในเรื่องการเสริมสร้างให้คน ชุมชน มีจิตสำนึกด้านความมั่นคงบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

ให้กับผู้นำชุมชน หมู่บ้าน เพื่อสร้างผู้นำชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาความมั่นคง ให้สอดคล้องความต้องการของคน ชุมชน รวมทั้งให้มีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาการป้องกันและการแก้ไขปัญหา เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันระดับประชาชนและชุมชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม และการจัดการโดยสันติวิธี ในเรื่องการส่งเสริมการจัดเวทีประชาคมในระดับชุมชน หมู่บ้าน เป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานเสริมสร้างความมั่นคง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และภัยคุกคามความมั่นคงในระดับพื้นที่ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ในเรื่องการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลความต้องการของชุมชน เพื่อพิจารณาจัดทำสนับสนุนแผนงาน/โครงการด้านความมั่นคงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนารากฐานความมั่นคงของคน ชุมชน พัฒนาเครือข่ายดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการพัฒนาทั้ง 3 แนวทาง ได้อาศัยแนวคิดให้มีโครงสร้าง องค์ประกอบ ความสัมพันธ์ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรม พัฒนา เทคนิค/วิธีการพัฒนา และการประเมินผล โดยประยุกต์แนวคิดสอดคล้องกับ การสร้างรูปแบบการพัฒนาใช้ประโยชน์ ที่ควรมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ 1) ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง 2) ใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต เป็นไปได้ที่จะทดสอบบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ 3) ใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ 4) เป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา (Keeves, Peter J., 1988)

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองจังหวัดหนองคาย

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ก่อนนำไปปฏิบัติจริง พบว่าแนวทางที่ 1 การพัฒนา การปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง แนวทางที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง แนวทางที่ 3 การพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและ

ป้องกันตนเองและโดยภาพรวม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริงในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินผลการปฏิบัติจริงตามแนวทางการพัฒนา

แนวทางที่ 1 การพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่าโดยภาพรวม คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองเห็นด้วยว่า การปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาสามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ในเรื่องการจัดและพัฒนาให้มีระบบการแจ้งเตือน ระบบเฝ้าตรวจทางบกในลักษณะเครือข่าย (Network) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ในเรื่องการส่งเสริมการข่าวภาคประชาชน เป็นไปตามทฤษฎีเครือข่าย ที่ เบียส์เซเวียน และมิทเชลล์ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547) ที่ว่า การสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นวิธีการทำงานเชิงพัฒนาสังคม เพราะเครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ที่ไม่มีขอบเขตใน 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์การอยู่ร่วมกัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน เพื่อเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนได้เป็นอย่างดี ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองผู้ประเมิน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัย หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่สร้างขึ้น สามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก

แนวทางที่ 2 การพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการ หมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่า โดยภาพรวม คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เห็นด้วยว่าการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนา สามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การฝึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม โดยเริ่มตั้งแต่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตัดสินใจเป็นลำดับแรก ถือเป็นจุดเริ่มต้นไปยังการรักษาผลประโยชน์และการประเมินผล (Cohen, John.

M. & Uphoff, Norman T., 1997) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาและบริการ หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่สร้างขึ้น สามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก

แนวทางที่ 3 การพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พบว่า โดยภาพรวม คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เห็นด้วยว่าการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาสามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผนึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ในเรื่องการเสริมสร้างให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคง และมีศักยภาพตลอดจนภูมิคุ้มกันอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ให้สอดคล้องความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะเวทีการจัดทำแผนระดับชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ของประชาชนถึงมิติปัญหาด้านความมั่นคงที่กระทบต่อตนเองและชุมชน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และบทบาทที่กระทำจริง (Role Description) คือ บทบาทที่ได้กระทำจริง เมื่ออยู่ในบทบาทนั้น ๆ (สามิตร ศรีฤกษ์, 2547) เป็นไปตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ที่เชื่อว่าสังคมประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นระบบย่อย ๆ หลายระบบ ต่างมีหน้าที่ตนเองแตกต่างกันออกไป แต่จะประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี (สนธยา พลศรี, 2545) ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ผู้ประเมิน มีความเห็นสอดคล้องกันว่าแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองที่สร้างขึ้น สามารถเสริมความมั่นคงในพื้นที่ได้จริง ในระดับมาก

สรุป

ภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดนและปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้าน อพป. จังหวัดหนองคาย เป็นภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ได้แก่ การปะทะกันด้วยกองกำลังทหารขนาดใหญ่ตามแนวชายแดน ส่วนภัยคุกคามต่อความมั่นคงชายแดน แท้จริงในปัจจุบัน คือ ภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ได้แก่ ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมืองและการค้ามนุษย์, การโจรกรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ, การลักลอบสินค้าหนีภาษี การค้าสัตว์และสินค้าเกษตรข้ามแดน และการตัดไม้ทำลายป่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงาน

เพื่อเสริมความมั่นคงตามแนวชายแดนของคณะกรรมการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง โดยการจัดชุดเฝ้าระวังปัญหาในหมู่บ้าน และด้านอุบัติภัย ภัยธรรมชาติ และโรคระบาด การตั้งเครือข่ายข่าวสารร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านข้างเคียง

การส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่, ด้านการเคลื่อนไหวทางการเมือง กลุ่มพลังมวลชน และการชุมนุมเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของประชาชน มี 2 ปัญหา คือ 1) การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองให้คนในหมู่บ้านได้รับรู้ 2) การส่งเสริมให้คนในหมู่บ้านใช้เวลาที่ปราศจากเป็นเวทีแสดงออกถึงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน การร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้กับคนในหมู่บ้าน การรายงานผลการปฏิบัติตามแผนป้องกันให้กับส่วนราชการได้รับทราบ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). *เอกสารแนวคิด แนวทาง และกรณีตัวอย่างการดำเนินงานศูนย์ประสาน เครือข่ายองค์กรชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ทัศนีย์ โรจน์คุรีเสถียร และจิตติพงษ์ นิยมเสน. (2550). ยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดนกับความมั่นคงของประเทศ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 44(3), 15.
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สามิตร ศรีฤกษ์. (2547). *การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตจังหวัดนครราชสีมา, การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย. (2557). *บรรยายสรุปจังหวัดหนองคาย เมืองน้ำอยู่อาเซียน*. หนองคาย : สำนักงานจังหวัดหนองคายกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด.
- สำนักนโยบายและแผนความมั่นคง. (2556). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ พ.ศ. 2555 - 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนความมั่นคง สภาความมั่นคงแห่งชาติ.

Cohen, John. M. & Uphoff, Norman T. (1997). *Rural Development Participation: Concepts and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: The Rural Development Committee center for International Studies Cornell University.

Keeves, Peter J. (1988). *Model and Model Building. Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford: Pergamon.